

# Powerplay

In aanloop naar de G-20 vergadering wordt er weer uitbundig strategisch gemanoeuvreed. De inzet is hoog: een aanpassing van de relatieve prijzen tussen de be-

groot belang. De energieprijzen worden immers in het internationale verkeer afgerekend in dollars. De waarde van de dollar, die nu zo nadrukkelijk ter discussie staat, is van groot belang voor de koopkracht van een vat olie. De stabiliteit van de olieprijs, die nu al enige tijd keurig tussen de gewenste bandbreedte fluctueert die OPEC ambieert, staat op het spel. In de laatste OPEC-vergadering zagen de lidstaten nog geen aanleiding de koers te wijzigen, maar bij een verslechtering van de reële olieprijs kan dat snel veranderen. Immers, de olieprijs reflecteert al jaren ook de koers van de dollar, met als recente uitzondering de periode maart-juli 2008, waarbij de relatie tijdelijk werd verbroken. De strijd tussen de VS en China over de onderlinge concurrentiekracht heeft veel repercussies voor andere landen.

## Wisselgeld

China verzet zich voorsnog tegen het loslaten van de koers van de renmibi. Een appreciatie maakt de Chinese producten duurder in het buitenland, waardoor de exportmachine minder soepel kan draaien. China is een echte prijsconcurrent en vreesst marktaandeel te verliezen en acht zich kennelijk niet in staat momenteel een verval van de buitenlandse vraag in het binnenland te absorberen. De stap naar concurrentie op kwaliteit, zoals Duitsland als jaren doet, ligt nog te ver weg. Om niet geheel met lege handen de discussie in te gaan voert China nu ook de spanning op door de export van zeldzame aarden aan banden te leggen. Daarmee treffen ze vooral Japan, maar ook andere importeurs hebben daar last van. Veel van de nieuwe technologieën die aan de

basis staan van een duurzamere energievoorziening, bevatten deze zeldzame aarden. Inmiddels is als gevolg van de Chinese maatregelen een ware hype ontstaan in aandelenhandel van bedrijfjes die buiten China de productie van deze zeldzame aarden willen oppakken. Zowel in Australië als in Noord-Amerika wordt de productie opgepakt, zodat dit wapen van China een beperkte houdbaarheid heeft. De productie was zo geconcentreerd geraakt, omdat de productie van zeldzame aarden bepaald niet zonder milieukosten is. Zolang de Chinese regering daar weinig aandacht aan besteedde, was sluiting van productie elders het logische gevolg. Nu de zeldzame aarden onderwerp van geopolitieke en economische discussie zijn geworden en de prijzen inmiddels flink zijn toegenomen, is het interessant om oude mijnen weer te openen. De overheid van importerende landen lijken hierbij een handje te willen helpen.

## Inflatie

De uitkomst van de G-20 is belangrijk omdat de VS, bij gebrek aan een vergelijk over de wisselkoersen, zwaar geschut dreigen in te zetten. De VS staan op het punt om de geldhoeveelheid aanzienlijk te verruimen in een poging de economie op die wijze te stimuleren. Het debat in de VS over dreigende deflatie vormt de intellectuele rechtvaardiging, maar in de internationale markten wordt nu al rekening gehouden met oplopende inflatie. De schuld van de VS wordt dus deels weggeïnflateerd, een methode die ook in de jaren '70 is toegepast. Zolang de dollar de belangrijkste munt is in het internationale eco-

nomische verkeer hebben de VS een belangrijk instrument in handen om de internationale economische verhoudingen te beïnvloeden. In het verleden hebben ze ook niet geschuwd om dit wapen te gebruiken. De olieproducerende landen zullen zich het gebruik hiervan nog goed herinneren. Het is te hopen dat China ook bekend is met de geschiedenis en het handelsconflict met de VS niet zo laten oplopen dat zij zich genoopt zien deze trekker over te halen.

## Pion

De Europese landen worden in het monetaire geweld heen en weer geschoven als een pion. De zwakte van de euro van het voorjaar is alweer omgezet in een behoorlijk appreciatie, waardoor de zwakke economieën van de EU nog meer moeite zullen hebben zich uit de nesten te werken. De positie in het IMF hebben ze al geofferd, met wellicht zeer vervelende gevolgen voor Nederland, zonder er al te veel voor terug te krijgen. De huidige patstelling tussen de monetaire zwaargewichten zal leiden, linksom of rechtsom, tot een fikse herschikking van de concurrentieverhoudingen. Het zou prettig zijn als uit de Brusselse burelen geluiden zouden komen die minder naar binnen gericht zijn en wat meer de internationale positie van de EU zou betreffen. De reflex van een defensieve reactie past niet bij het ambitieniveau neergelegd in het Verdrag van Lissabon.

Coby van der Linde is hoofd van het Clingendael International Energy Programme, hoogleraar Geopolitiek en Energiemanagement aan de Rijksuniversiteit Groningen en lid van de Energieraad. ■



Door  
Coby van der  
Linde

langrijkste economieën, zodat het herstel van de Amerikaanse concurrentiepositie en dus de betalingsbalans niet alleen via binnenlandse maatregelen tot stand hoeft te komen. Bij ontstentenis van een 'vrijwillige' herziening van de wisselkoers van China, het belangrijkste doelwit, dreigen de VS met handelspolitieke maatregelen en/of met kwantitatieve verruiming van de geldhoeveelheid. De uitkomst van dit powerplay is nog ongewis. China toont zich tot dusverre weinig gevoelig voor de argumenten. In de aanloop naar de G-20 vergadering in Toronto kondigde China nog maatregelen aan waardoor de renmibi wat zou moeten appreciëren, maar het resultaat is weinig effectief gebleken. En dus staan de wisselkoersverhoudingen weer bovenaan de agenda van de vergadering in Zuid-Korea.

## Olieprijzen

De uitkomst van deze strijd is van groot belang voor de internationale economie. Immers, de concurrentieverhoudingen zullen behoorlijk worden gerangschikt, goedschiks of kwaadschiks. Ook voor de internationale energiemarkten is de uitkomst van deze discussie van